

ÕIGUSKANTSLER

Linnapea Edgar Savisaar
Tallinna Linnavalitsus
lvpost@tallinnlv.ee

Teie nr

Õiguskantsler 28.03.2011 nr 7-5/100215/1101567

Soovitus õiguspärasuse ja hea halduse tava järgimiseks

Austatud linnapea

Pöördusin 12.02.2010 kirjaga 6-5/100215/1000827 Teie poole seoses kaebusega, milles minu poole pöördunud avaldaja tõstas küsimused ühistranspordis nõutava ID-pileti tasumise süsteemi toimimisest, vääртеomenetluse läbiviimisest ning tema e-kirja teel esitatud pöördumisele vastamisest.

Abilinnapea vastas mulle 08.03.2010 kirjaga LV-1/1005 ning selgitas konkreetse juhtumi asjaolusid ning esitas põhjaliku ülevaate Tallinna Munitsipaalpolitsei Ameti (edaspidi amet) teenistujate haridusest, koolitustest ning tegevuspraktikast. Täna Tallinna Linnavalitsust esitatud selgituste ja materjalide eest, millest oli minu seisukohtade kujundamisel suur abi.

Tutvusin avalduse, abilinnapea selgituste ning asjas kogutud materjalidega ning **leian, et:**

- **ühistranspordiseaduse (ÜTS) § 54⁷ lg 1 rakendamiseks ei ole kohustusliku asutusesisese juhise (halduseeskirja) kehtestamine vajalik,**
- **ID-pileti lunastamise elektroonilise süsteemi rikete fikseerimine ja tõendamine toimuvad Tallinnas mõistlikul viisil ning**
- **avaldaja 07.12.2009 e-kirjale vastamata jätmisega rikuti tema õigust menetlusele ja korraldusele.**

Teen ühtlasi ettepaneku olla edaspidi hoolikam linnavalitsuse ametnike tööalasele e-aadressile saadetud pöördumiste menetlemisel ja vastamisel.

Palun Teil teha minu seisukoht ja soovitus teatavaks ka ametile.

Selgitan oma seisukohta alljärgnevalt.

I Asjaolud ja menetluse käik

06.11.2009 koostas amet avaldaja suhtes vääртеoprotokollu vääртеoasja nr 09059669 raames.

19.11.2009 esitas avaldaja vääртеoprotokollu koostamise kohta vastulause. Avaldaja sõnul ei olnud ta teadlik asjaolust, et kehtiv ID-pilet puudus, kuna pileti ostmisel mobiili teel esines avaldaja

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

väitel ostmise süsteemis tehniline rike. Samuti selgitas avaldaja: „28.10.2009 kell 7.17 tegin ma oma mobiiltelefonilt kõne e-pileti ostmiseks. Kõne on fikseeritud Sertifitseerimiskeskuses, kuid nende andmetel ei ole vajutatud kinnituseks täрни. Kas see oli nende või minu poolne viga, ei ole võimalik kindlaks teha. Minu viga on see, et ei jälginud, kas kõnet kinnitav sõnum on saabunud.“

03.12.2009 tegi ameti kohtuvälise menetleja otsuse üldmenetluses ning määras karistuseks rahatrahvi 6 trahviühikut. Otsuses sisalduva väärteo kirjelduse kohaselt puudus avaldajal kontrollihetkel ühistranspordis sõitjana kehtiv sõiduõigust tõendav dokument. ID-pilet lõppes 20.10.2009 kell 23:59:59. Otsuse põhjendustes kirjeldatakse, et menetlusalune isik jättis täitmata sõitja hoolsuskohustuse tasuda sõidu eest.

22.12.2009 pöördus avaldaja minu poole, leides, et väärteomenetlus, millega määratakse trahv pileti sõidu korral, on läbipaistmatu, kuna selleks puudub juhend. Avaldaja kirjeldas, et ameti juhataja sõnul paikneb trahvi määramise astmestik iga menetleja peas menetleja arusaamale. Lisaks selgitas avaldaja, et pileti ostmine jäi telefoni teel pooleli tehnilise takistuse tõttu, mistõttu oli ka pilet aktiveerimata. Avaldaja märkis, et ta teadis heauskselt, et tal on kehtiv pilet olemas. Avaldaja väitis, et amet ei saa seda fakti kontrollida. Kolmanda probleemina kirjeldas ta, et pöördus 07.12.2009 e-kirjaga ameti poole palvega esitada korrektne kaalutusotsus. Kui ta helistas ameti juhataja Kaimo Järvikule 22.12.2009, olevat viimane vastanud, et kuna talle tuleb päevas tuhandeid e-maile, siis ei jõua ta neid lugeda.

Alustasin avalduse alusel uurimise ja pöördusin teabe saamiseks Tallinna linnapea poole.

08.03.2010 esitas Tallinna abilinnapea mulle väga põhjalikud selgitused ning lisas juurde ülevaatlilikud lisamaterjalid ametnike haridusest ja koolituste läbimisest.

Väärteomenetlejate hariduse, teadmiste ja oskuste kohta selgitas abilinnapea, et pidevalt on läbi viidud erinevaid koolitusi ametnike kvalifikatsiooninõuetele vastavuse ja pädevuse tagamiseks. Lisaks märgiti, et amet kogub ja analüüsib lisaks läbiviidavatele koolitustele nii enda rakenduspraktikat kui ka kohtupraktikat ühistranspordiseaduse sätete kohaldamisel ning ametnikele esitatakse soovitusi ja antakse juhiseid väärtegude menetlemiseks ning õigusaktide sätete rakendamiseks.

Avaldusaluse juhtumiga seoses selgitati, et avaldajale määras ameti kontrolliosakonna inspektor 03.12.2009 üldmenetluse otsusega väärteoasjas nr 09059669 ÜTS § 54⁷ lg 1 alusel ning juhindudes karistusseadustiku § 56 lõikest 1 ja väärteomenetluse seadustiku § 73 lg 1 punktist 1 karistusena 6 trahviühiku (360 krooni) suuruse rahatrahvi. Rikkumine seisnes selles, et kontrollihetkel puudus ühistranspordis sõitjana kehtiv sõiduõigust tõendav dokument. Seetõttu rikkus avaldaja Tallinna Linnavolikogu 11.12.2009 määruse nr 41 "Tallinna ühistranspordis sõidu eest tasumise kord ja sõidupiletite hinnad" § 9 lg 1 p 3 sätestatud nõudeid, mille kohaselt on sõiduõigust tõendavaks dokumendiks aktiveeritud sõiduõigusega vastav ID-pilet.

Edasi selgitas amet, et ID-pileti ostmise kirjeldus asub www.pilet.ee olulise info lingile klikates "Kuidas osta ID-piletit?", kus on järgmine teave: "Mobiilioperaatori vahendusel ID-pileti ostmise teenusnumber 1312 on avatud EMT, Elisa ja Tele 2 mobiilivõrkude kasutajatele. Numbrile tuleb helistada, st valida number mobiiliekraanil ja vajutada vastavalt telefonitüübile "Call", "Yes" vms. Kindlasti tuleb ära kuulata juhised ja vajutada pileti kinnitamiseks *(tärn), vastasel juhul piletit ei aktiveerita."

Kuna avaldaja kirjutas oma vastulauses, et ei vajutanud "täрни", siis ei olnud operaatoril võimalik piletit aktiveerida. Sellega oli ameti jaoks tõendatud toimepandud õigusvastase teo subjektiivsed tunnused. Väärteoasjas kogutud tõenditele on ameti hinnangul kohtuväline menetleja andnud õige juriidilise hinnangu, avaldaja süü väärteo toimepanemises on tõendatud ja kinnitust leidnud, avaldaja poolt toimepandu on õigesti kvalifitseeritud, määratud karistus on põhjendatud, karistuse määramisel on kohtuväline menetleja arvesse võtnud nii süü suurust, väärteo raskust kui ka karistust kergendavate ja raskendavate asjaolude puudumist.

Abilinnapea märkis, et kohtuvälise menetleja ametnikul on õigus väärteomenetluse käigus välja nõuda vajalikke dokumente, sh tõendeid mobiilioperaatoritele tehtud kõnede kohta, mille alusel on võimalik kindlaks teha, kas menetlusalune isik soovis osta piletit mobiiliga ja kas on esinenud operaatori võrgus probleeme ID-pileti ostmisel. Mulle esitatud väärteomenetluse toimikus sisalduvatest materjalidest ei nähtu, et avaldusalusel juhtumil on amet vastavaid andmeid mobiilioperaatorilt küsinud.

Abilinnapea andis mulle teada, et antud juhtumile sarnanevates olukordades on varasemalt ka kohtu poole pöördutud ning vaidlustatud kohtuvälise menetleja otsust ID-pileti ostmisel mobiilioperaatoripoolse tõrke tõttu. Juhul, kui väärteomenetluse käigus on tõendatud, et menetlusalune isik ID-pileti ostmisel mobiilioperaatori kaudu ei vajutanud pileti aktiveerimiseks telefonil kinnituseks "täрни", on kohus jätnud kaebuse rahuldamata. Samas, kui on tõendatud mobiilioperaatori poolne tõrge ID-pileti ostmisel mobiiliga tasumisel ja menetlusalune isik on omaltpoolt teinud kõik vajaliku ID-pileti ostmiseks, on kohus kaebuse rahuldanud. Kohus on lõpetanud väärteomenetlusi otstarbekuse kaalutlusel ka juhul, kui inimese enda süü on tõendatud, kuid teatud olulistel kaalutlustel (raske majanduslik olukord, kahetsus, teo esmakordne toimepanemine vm) on kohus pidanud karistamist mittevajalikuks.¹ Sarnase otsuse võib põhimõtteliselt teha ka kohtuväline menetleja.

Küsimuses, mis puudutab ametile esitatud pöördumistele vastamist, selgitas abilinnapea, et saabunud kirjade registreerimine toimub ameti 12.04.2007 käskkirjaga m 1-1/49 kehtestatud asjaajamise korra järgi. Selle korra kohaselt kasutab amet avalike ja asutuste siseste dokumendiregistrite pidamiseks ning dokumentide menetlemiseks Tallinna linna ametiasutuste ühtset andmekogu, dokumendihaldussüsteemi Postipoiss. Korra p 3.1.4 sätestab, et arvutipostiga aadressil munitsipaalpolitsei@tallinnlv.ee saabunud kirjad trükitab sekretär-asjaajaja välja, registreerib Postipoisis ja suunab ringluse. Sekretär-asjaajaja vastab kõikidele kirjadele tüüpvastusega. Samuti registreeritakse faksiga saabunud dokumendid. Ka telefoni teel (14410 ja 66 198 60) esitatud pöördumised fikseeritakse kirjalikult telefonidele korrapidamise päevikus², vastavalt ameti juhataja 19.06.2009 käskkirjaga m 1-1125 kinnitatud korrapidamise sektori töökorraldusele.

Abilinnapea vastusele oli lisatud ka koopia kõigist väärteoasja materjalidest.

¹ Andmed pärit kohtulahendite elektroonilisest andmebaasist (KIS) ametkondlikuks kasutamiseks mõeldud osast.

² Lisa 6 p 2.8 sätestab muuhulgas kodanikelt, ametiasutustelt ja ametnikelt laekunud suulise informatsiooni fikseerimise:

- laekunud õiguserikkumiste kohta sissekannete tegemine (teate saabumise kellaeg, rikkumise toimumise asukoht, selle liik või laad. Võimalusel avaldaja ja võimalike tunnistajate kontaktandmete täpsustamine jmt);
- sõidukite teistsaldamise kohta fikseeritakse teistsaldamise kellaeg, koht, kust sõiduk teistsaldatakse, teistsaldatava sõiduki riiklik registreerimisnumber jm vajalikud andmed;
- muu olulise informatsiooni fikseerimine.

II Õiguskantsleri õiguslik käsitus

Avaldusega seondvalt tõusetus kolm lahendamist vajavat küsimust:

- kas ÜTS § 54⁷ lg 1 rakendamiseks on kohustuslik asutusesisese juhise (halduseeskirja) kehtestamine,
- kuidas toimub ID-pileti lunastamise elektroonilise süsteemi rikete fikseerimine ja tõendamine ning kellel lasub vastutus rikke tõttu tasumata jäänud sõidu eest ning
- kuidas toimub ametis e-kirjade vormis esitatud pöördumiste registreerimine ja menetlemine.

1. Halduseeskirja vajalikkus ÜTS § 54⁷ lg 1 rakendamisel

Avaldaja kirjeldas oma avalduses ühe probleemina trahvide määramise juhendi puudumist ÜTS § 54⁷ rakendamisel ning tõi välja ameti väidetava selgituse, et trahvi määramise astmestik paikneb iga menetleja peas vastavalt menetleja arusaamale.

Leian, et eelmises lauses esitatud selgitus on osaliselt õige. Nimelt ei ole seadusandjal võimalik anda õiguse rakendaja jaoks kõikide juhtumite jaoks konkreetseid lahendusi, mil rakendava ametniku omapoolset kaalumist ja hindamist vaja ei ole. Nii seab Riigikogu vastuvõetud seadustega üldisema eesmärgi, mida tuleb saavutada ning üldised reeglid ja raamid, millest peab konkreetse otsuse tegemisel lähtuma.

ÜTS § 54⁷ lg 1 kohaselt võib ametnik karistada inimest sõiduõigust tõendava dokumendita sõidu eest bussis, trammis, trollibussis või reisirongis rahatrahviga kuni 10 trahviühikut. See tähendab, et ametnik võib määrata karistuseks hoiatuse, 1 trahviühikut, 10 trahviühikut, või jätta karistus üldse määramata.

Tegemist on seega tavapärase kaalutusõiguse kasutamisega toime pandud teo normi koosseisule vastavuse hindamisel ja sanktsiooni määramisel. Üldine juhis selliseks tegevuseks on ÜTS § 54⁷ ise, lisaks ka karistusseadustiku üldosa, väärtemenetluse seadustiku ja kriminaalmenetluse seadustiku õiguse kohaldamist reguleerivad põhimõtted ja sätted.

Lisaks seaduse üldisematele raamidele võib tõesti kõne alla tulla ka asutuses koostatud täpsustavate ja ühtlustavate juhiste ehk halduseeskirjade koostamine. Riigikohtu määratluse järgi on halduseeskiri haldusesisene akt, mis on esmajärjekorras suunatud haldusele enesele ning siduv haldusorganile. Halduseeskirja näol on tegemist kaalutusõiguse teostamist suunava ja täpsustava aktiga, mis peab tagama haldusorganile seadusega antud diskretsioonivolituse ühtse ja ühetaolise realiseerimise.³

Olen seisukohal, et halduseeskiri võib aidata kaasa Põhiseadusest tuleneva võrdne kohtlemise põhimõtte tagamisele (võrdseid juhtumeid käsitletakse sarnaselt) ning samuti õiguskindlusele (avaliku võimu tegevus on n-ö etteaimatav).⁴ Teisalt ei tohi ka halduseeskiri ametniku kaalutusõigust täiesti välistada.⁵ Ametnik peab otsuse tegemisel lähtuma PS §-st 3 tulenevast

³ RKHKo 16.01.2008, nr 3-3-1-81-07, p 13.

⁴ Olen varasemalt hinnanud näiteks politseis koostatud ja liiklusväärtegude puhul kohaldatava juhendi õiguspärasust (õiguskantsleri 23.09.2008 kiri nr 7-4/080037/00806624).

⁵ „Kuigi halduseeskiri peab abistama haldusorganit edaspidise kaalutusõiguse teostamisel, ei tohi eeskiri kaalumist takistada ega välistada. Seega peab haldusel olema põhjendatud juhtudel ning konkreetse juhtumi asjaolusid arvestades õiguspärase kaalumisositsuse saavutamiseks võimalus ka halduseeskirjas sätestatud piire ületada. Seejuures

seaduslikkuse põhimõttest ning asutuse juhi antud käitumisjuhise ei tähenda vabastust järgida seaduse või selle alusel antud määruse nõudeid.

Seetõttu tuleb ka halduseeskirja kasuks otsustamisel kaaluda sellise dokumendi põhjendatust ja vajalikkust, kuna normide rohkus võib omakorda kaasa tuua mitmetitõlgendatavuse või siis täiendav juhise kaugeneda seaduse algsest tekstist ja mõttest. Arvestades ÜTS § 54⁷ lg 1 alusel määratava rahatrahvi suhteliselt väikest ulatust – kuni 10 trahviühikut – ning määratud trahviga mittenoustumise korral seadusega tagatud võimalust vaidlustada kohtuvälise menetleja otsus kohtus⁶, ei too selle karistusnormi kohaldamise ühtse juhendi puudumine minu hinnangul kaasa isikute põhiõigustega tagatud õiguste rikkumist.

Kuna normi rakendamine seadusandja soovitud viisil sõltub otseselt rakendaja teadmistest ja oskustest, küsisin ka andmeid ameti teenistujate hariduse ja läbitavate koolituste kohta.

Tallinna abilinnapea vastas mulle, et ameti kontrolliosakonna struktuuriüksusena moodustamisest alates 25.06.2008 on osakonna töötajatele läbi viidud erinevaid koolitusi ametnike kvalifikatsiooninõuetele vastavuse ja pädevuse tagamiseks. Samuti kogutakse ja analüüsitakse lisaks läbiviidavatele koolitustele nii ameti enda rakenduspraktikat kui ka kohtupraktikat ühistranspordiseaduse sätete kohaldamisel ning ametnikele esitatakse soovitusi väärtegade menetlemiseks ning õigusaktide sätete rakendamiseks.

Abilinnapea saadetud andmetest nähtub, et alates 01.07.2008 - veebruar 2010 koolitati 47 ametnikku kokku 1266,5 tundi 298 erineva koolitusega. Koolitustest moodustasid 151,5 tundi klienditeeninduse ja lausa 333 tundi õiguse õpe (väärteomenetluse algkursus, muudatused õigusaktides, ameti kohtupraktika, tõhus kontroll ühistranspordis, väärteomenetluse jätkukoolitus).

Täiendavalt märgin, et väärteootsuse langetaja näol on tegemist avaliku teenistuja, ametnikuga, kellele esitatakse avaliku teenistuse seaduse alusel töölepinguliste töötajatega võrreldes kõrgemad nõuded ning kõrgem vastutus. Nii peab ka ameti ametnik tajuma oma avaliku võimu esindaja ja teostaja rolli talle seadusega antud ülesannete täitmisel seadusandja soovitud ja Põhiseadusega kooskõlas oleval viisil. Samuti juhin veelkord tähelepanu sellele, et kohtuvälise menetleja tegevus väärteomenetluses allub ka kohtu kontrollile.

Kokkuvõtvalt leian, et juhul, kui ametnikud on teadlikud erinevates seadustes sisalduvatest õigusnormidest ning oskavad erinevaid seaduseid koostoides tõlgendada ja kohaldada, ei ole täiendava, ameti-sisese juhise ehk halduseeskirja kehtestamine vajalik.

---

tuleb halduseeskirja kohaldades järgida võrdse kohtlemise ning proportsionaalsuse põhimõtet." RKKKo 16.01.2008, nr 3-3-1-81-07, p 14.

⁶ Riigikohus on korduvalt selgitanud, et tulenevalt väärteomenetluse seadustiku (VTMS) § 123 lg-st 2 peab maakohus kohtuvälise menetleja otsuse peale kaebust läbi vaadates arutama väärteoasja täies ulatuses ja n-õ algusest peale, sõltumata esitatud kaebuse piiridest, kontrollides kohtuvälise menetleja otsuse tegemise aluseks olnud faktilisi ja õiguslikke asjaolusid. Vt nt RKKKo 20.02.2003, nr 3-1-1-8-03, p 7.3.; RKKKo 30.10.2009, nr 3-1-1-71-09, p 12.

2. ID-pileti lunastamise elektroonilise süsteemi (m- või e-pilet) rikete fikseerimine ja tõendamine ning vastutus ID-pileti lunastamise elektroonilise süsteemi (m- või e-pilet) rikke tõttu sõidupileti maksmata jätmise eest

Kirjeldasin eespool, et kohtuvälisel menetlejal on õigus küsida mobiilioperaatoritelt tõendeid neile tehtud kõnede kohta, mille alusel saab kindlaks teha, kas sooviti piletit mobiiltelefoniga osta ning kas esines operaatori võrgus probleeme ID-pileti ostmisel. Minu uurimise käigus kogutud materjalide hulgas on mitu mobiilioperaatori esitatud vastust, milles viimane kinnitab, et teatud ajal oli tehniliste probleemide tõttu ID-pileti ostmise süsteemi töö häiritud, mistõttu võis ka ID-pileti ostmine sel ajavahemikul ebaõnnestuda. Samuti nähtub mobiilioperaatori tõendist nii ostu tegemise katse(d) kellaaja või -aegade täpsusega, selle ebaõnnestumine ning ka põhjus, milleks on kas kasutaja poolt vajaliku „täärni“ mittevajutamine või siis operaatori võrguprobleemid.

Leian, et ameti ja mobiilioperaatorite koostöös kasutatav ID-pileti lunastamise fikseerimise kord on piisav ning võimaldab hinnata asjaolusid, sh kas ja mis põhjusel ebaõnnestus m-pileti ostmine.

Lisaks n-ö faktide hindamisele on oluline silmas pidada ka ameti (ja edasikaebamise korral ka kohtu) täiendavat õigust ja kohustust kaaluda kõiki tõendeid kogumis. Nende hulka kuuluvad ka menetlusala isiku antud ütlused, esitatud tõendid ja taotlused. Nii on kohtupraktikas väärtemenetlus lõpetatud otstarbekuse kaalutlusel ka juhul, kui inimese süü e-pileti ostmata jätmisel on tõendatud, kuid on peetud põhjendatuks arvestada muid, karistust kergendavaid asjaolusid, sh isikust tulenevaid kaalutlusi (nt puhtsüdamlik kahetsus, töötus, raske majanduslik olukord, rikkumise esmakordsus vm). Samas on kohtud pidanud oluliseks arvestada sõitja enda hoolsuskohustust, mille juurde kuulub, et ta on teinud sõidu eest tasumiseks endast kõik oleneva (ei ole olnud hooletu).⁷

Leian, et olemasolevast ÜTS § 54⁷ lg 1 rakenduspraktikast nähtub, et mobiilioperaatori esitatud tõend e-pileti mittelunastamisest ning selle põhjendustest ei too alati kaasa väärtekaristuse määramist, vaid see on vaid üks tõend paljude seas, millega arvestab väärtemenetleja otsuse langetamisel.

Avaldaja suhtes langetatud väärtetsuse puhul ei arvestanud amet oma 03.12.2009 väärtetsuses avaldaja 19.11.2009 vastulauses esitatud põhjendusi. Nii nagu eespool kirjeldatud, lähtus amet sellise otsuse langetamisel avaldaja enda 19.11.2009 vastulauses esitatust, mille kohaselt ta mõõnis, et ei jälginud, kas m-pileti ostu kinnitav sõnum saabus või mitte. Samas nähtub väärtetsusest, et karistuseks ei määratud mitte ÜTS § 54⁷ lõikes 1 ettenähtud karistuse maksimaalmäär (10 trahviühikut), vaid sellest väiksem ehk 6 trahviühikut. Ameti sõnul tehti otsus kogutud tõendite alusel, millest nähtub, et väärtemenetleja kaalus erinevaid tõendeid, asjaolusid, sh ka avaldaja vastulauset ning nende kogumis langetas konkreetse otsuse. Tehtud karistusotsus on jõustunud ja avaldaja ei vaidlustanud seda maakohtus. Õiguskantslerina ei saa ma sekkuda kohtuvälise menetleja tegevusse seaduse rakendamisel, kui kaalutlusõiguse teostamisel on järgitud seaduses ettenähtud piire.

⁷ Andmed pärit kohtulahendite elektroonilisest andmebaasist (KIS) ametkondlikuks kasutamiseks mõeldud osast.

3. E-posti teel esitatud pöördumise menetlemine

Avaldaja kirjeldas, et 22.12.2009 vastas ameti juht tema suulisele järelepärimisele, mis on saanud 07.12.2009 saadetud e-kirjast, et ta ei jõua lugeda talle päevas tulevaid tuhandeid e-kirju.

Kirjeldasin eespool ametis saabunud kirjade registreerimise korraldust. Vastuses selgitati mulle olukorda, kui e-kiri saadetakse aadressile munitsipaalpolitsei@tallinnlv.ee. Olukorda, kus e-kiri saadetakse otse ametniku e-posti aadressile, vastuses ei selgitatud.

Palusin ametil esitada mulle koopiad kõikidest avaldaja ametile saadetud e-kirjadest avaldusaluse väärteoasja raames ning kõikidest ameti vastustest avaldajale. Ameti vastuses seisab, et väärteoasja puudutav materjal on koondatud väärteotoimikusse, mille amet mulle ka saatis. Toimikust nähtub paraku ainult 1 e-kirjaga saadetud dokument, milleks on 07.12.2009 saadetud teatis ning väärteootsus.

Eeltoodu alusel järeldan, et amet ei ole registreerinud ega salvestanud avaldaja 07.12.2009 e-kirjaga saadetud pöördumist ameti juhatajale.

Kuna ametiasutusele või ametnikule taotlust, märgukirja, selgitustaotlust, vaiet, teabenõuet vm esitades ei pöördu inimene mitte konkreetse nimelise isiku, vaid avaliku võimu esindaja poole, on oluline teadvustada, et e-kirja näol on tegemist õigusliku tähendusega kirjaga ning selle esitamisest või aadressaadi e-postkasti jõudmisest alates hakkavad kulgema vastamise vm tähtajad. Avaliku võimu esindaja ei tohi jätta ühtegi pöördumist tähelepanuta, vaid hindama pöördumist sisuliselt ning astuma kohaseid samme küsimuse lahendamiseks. Selle juurde kuulub ka pöördumisele vastamine.

Nii ei saa juhataja väidetav vastus, et ta ei jõua lugeda talle päevas tulevaid tuhandeid e-kirju, kuidagi õigustada pöördumise tähelepanuta jätmist. Selleks, et dokument jõuaks asutuse dokumendihaldussüsteemi Postipoiss, peab kirja saaja hoolsuskohustusest tulenevalt tagama, et juhul kui tema e-postkasti on saabunud dokument, mille lahendamine ei ole tema pädevuses, siis edastatakse see viivitamatult kantseleile, sekretär-asjaajajale vm, kes siis salvestab selle andmebaasi. Tegemist on üldise menetluspõhimõttega, mis on osa Põhiseaduse §-s 14 sisalduvast õigusest korraldusele ja menetlusele, mille juurde kuulub seisukoht, et riik reageerib alati isiku pöördumisele. Seda isegi juhul, kui sisulist vastust ei ole võimalik anda või kui küsimuse lahendamine ei kuulu ametniku, asutuse või organi pädevusse. Sellisel juhul kannab vastamine teavitamise eesmärki.

Ka nt märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse § 5 lg 3 sätestab, et kui pöördumise lahendamine ei ole asutuse pädevuses, edastab ta selle pädevale asutusele või organile vastamiseks viivitamata, kuid mitte hiljem kui 5 tööpäeva jooksul selle registreerimisest. Iseenesestmõistetavana peab see põhimõttena kehtima ka asutusesiseses töökorralduses. Menetluse keskmes on subjektina avaliku võimu poole pöörduja ning nii menetlusnormid kui ka selle rakenduspraktika peavad kaasa aitama õiguste võimalikult kõrgele kaitsele. Selle põhimõtte lahutamatuks osaks on avaliku võimu esindaja initsiatiiv ja hoolsuskohustuse järgimine.

Leian, et käesoleval juhul jättis ameti juhataja eelkirjeldatud hoolsuskohustuse täitmata ning tema tegevusetus avaldaja 07.12.2009 e-kirjale tähelepanu pööramata jätmisel rikkus tema õigust menetlusele ja korraldusele, mis käsitleb inimest mitte riigivõimu objektina, vaid subjektina, kelle õiguste tegelikuks tagamiseks on riik ja õigussüsteem loodud.

Nii pöördungi veelkord avaldusega seonduvalt Tallinna Linnavalitsuse poole ja teen ettepaneku muuta oma senist ametniku e-postkasti saabunud pöördumiste menetlemise praktikat.

Lõpetuseks tahan tänada mulle vastuse koostanud Tallinna Linnavalitsuse ametnikke. Pean menetluse käigus saadud teavet oluliseks, kuna see andis mulle hea võimaluse üles kerkinud probleemidest teada saada ning ameti tegevuspraktikaga tutvuda. Kindlasti on saadud teabest kasu ka tulevikus sarnaste juhtumite analüüsimisel.

Ühtlasi teatan, et lõpetan avalduses tõstatatud küsimuste edasise uurimise.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Teder